

Omek

Nicávím 5785
2025. szeptember 18.

Miben rejlik a megtérés különleges ereje?

Ismét olyan héthez érkeztünk, amikor az aktuális tórai olvasmány egyértelműen kapcsolódik az év időszakának jellegéhez.

„És lesz, ha mindezek a dolgok elérnek hozzád: az áldás és az átok, amit eléd adtam, és szívedre veszed [...] és **megtérsz Örökkévaló Istedhez**, és hallgatsz a hangjára...” (Mózes 5., 30:1-2)

Az Elul hónap és a nagyünnepek jellegével meghatározott időszakban olvassuk ezeket a sorokat, a zsidó évkör legutolsó napjaiban.

A Talmud Bölcsői nem kevesebb mint nyolc nagysággal inspirálnak minket a *tesuvára* [megtérésre]. Minden állításukat próféta idézetekkel támasztják alá.

„Nagy a *tesuvá* [megtérés], 1. mert **gyógyulást** hoz a világnak [...], 2. mert a **Teremtő Trónusáig** ér el [...], 3. mert **tórai tilalmat** képes eltolni [...], 4. mert közelebb hozza a **megváltást** [...], 5. mert a szándékos bűnöket **vétlenné** változtatja [...], 6. mert a szándékos bűnöket **érdemmé** változtatja [...], 7. mert **meghosszabbítja** az ember életét [...], 8. mert ha egy egyén megtér, **az egész világnak** megbocsátanak.” (Jomá 86a-b)

Látszólag sokféle és független téma kapcsolódik a *tesuvához*. Ha azonban „újrarendezzük” őket, különleges mintázatot fedezhetünk fel benne.

IV. évfolyam, 45. szám

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség

Székhely: 1084 Budapest, Scheiber Sándor u. 2.

Felelős kiadó-szerkesztő: Szántó-Várnagy Binjomin

Lapterv: Novák Tamás

Borítókép: Canva

Terjesztés: Vida Ákos

Megjelenik 150 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)

ISSN 3058-0609 (Online)

Csatlakozz az OMEK támogatói

köréhez! Támogasd havonta a nyomtatást, és részesülj kedvezményekben. *További részletek:*

<https://orti.hu/omek-tamogatok>

Első helyre vegyük azt, ami a fenti listában a harmadik: **tórai tilalmat képes eltolni**. A Talmud ezt egy furcsa próféciával bizonyítja (*Jeremiás 3:1*), melyben a próféta azzal érvel, hogy Izrael elhagyta az Örökkévalót, hogy más istenekkel „paráználkodjon”, így elvileg nem térhetne vissza Őhozzá¹ – a *tesuvá* ereje miatt azonban ezt mégis megteheti.

Egyszerű olvasatban ennek az az üzenete, hogy a *tesuvá* valóban „eltolja” a tilalmat, vagyis ha megtértünk, akkor a Teremtő mintegy „elfelejti”, nem számítja azt, hogy milyen tilalmat szegtünk meg korábban. Ez a *tesuvá* legelső lépése, leginkább közvetlen következménye.

Ezt követi a listában szereplő 5. és 6. elem, a **véletlen bűn** és az **érdem**, amivé a szándékos bűn átváltozik a *tesuvá* által. Ezek egyre jelentősebbek, azonban még mindig közvetlenül kapcsolódnak a *tesuvá* lényegéhez.

Innentől azonban elszakadunk, és következik a **gyógyulás** (1.), majd annak közvetlen folyománya, az **élet meghosszabbítása** (7.). A hosszú élet után pedig a **megváltás** (4.), vagyis a tökéletes evilági létezés következik. Ezt követi a transzcendencia, ami már ezen a világon is túlmutat, Bölcsseink megfogalmazásában: a **Teremtő Trónusáig** ér (2.).

A folyamat teljességét és legszembetűnőbb furcsaságát, az általános szabályt pedig az fogalmazza meg, hogy az egyén *tesuvája* képes az **egész világra** továbbgyűrűző hatással bírni (8.).

Egy fontos, ismétlődő motívuma ennek a tanításnak a *tesuvá méáhává*, azaz a szeretetből való megtérés. A Talmud szembeállítja a *félelemből való megtéréssel* [*tesuvá mijirá*], és azt mondja, hogy jóval erőteljesebb annál. Két szempont alapján:

1. Ha *félelemből* tér meg az ember, akkor a múltja egyfajta **stigmaként megmarad** rajta. Ha azonban *szeretetből*, akkor a múltbeli tévedést **gyerekes botlásnak** tekinti a Teremtő.

2. Ha *félelemből* tér meg, akkor a szándékos bűnök **véletlenné** válnak. Ha azonban *szeretetből*, akkor egyenesen **érdemekké** változnak.

Maga a gondolat, hogy a megtérést a szeretet motiválja, és nem a félelem, önmagában is forradalmi. Hiszen a megtéréssel a leggyakrabban a nagyünnepek kapcsán találkozunk, amikor a tét az újévi beíratás és bepecsételés.

Ha ettől nem félünk, akkor az azt jelenti, hogy hiányos a megértésünk. Az ünnepi imáinkban is ezt mondjuk: „*ki ne rettegne egy ilyen napon?*”

Hogyan válhat ez a látszólagos „vakság” érdemmé?

A *tesuvá* egyik leggyakoribb nehézsége éppen az, hogy félünk tőle. Szívünk mélyén kellemtelen dolognak tartjuk, mert nincsen kedvünk beismerni, hogy valamit rosszul csináltunk, illetve nem akarunk változtatni sem a jól bevált életmódunkon azáltal, hogy elhagyjuk belőle azt, amiről egyébként tudjuk, hogy helytelen.

A szeretetből való *tesuvá* szeretete onnan ered, hogy képessé válunk arra, hogy felülemelkedjünk ezen a korlátolt látásmódon. Új perspektíva nyílik meg, amikor rájövünk, hogy a *tesuvá* valójában a Teremtő ajándéka. Hogy másképpen is lehet élni, mint ahogyan eddig megszoktuk. Ez pedig szeretetet ébreszt az Örökkévaló iránt, amiért ezt a lehetőséget felajánlotta.

Kívánom, hogy az új év küszöbén valamennyien eljuthassunk erre a szintre, és egy jó új évre íratassunk be!

¹ A Tóra ugyanis azt írja, hogy ha egy férfi elváll a feleségétől, és mást vesz el, akkor már nem veheti vissza ezeket az első feleségét (*ld. Mózes 5., 24:4*).

Tesuvá – megtérés vagy visszatérés?

A hamarosan kezdődő újévi-nagyünnepi időszak központi témája a *tesuvá*, a lelki megújulás, melyet leggyakrabban megtérésnek szoktunk fordítani.

„Nagy dolog a *tesuvá*, mert **gyógyulást hoz a világra**, ahogyan írva van: 'meggyógyítom őket lázadásaitokból, [akár] viszonzatlanul is fogom őket szeretni'” (Jomá 86a, Hoséa 14:5 alapján)

A prágai Maharal (1512-1609) megmagyarázza, hogy mi a mélyebb összefüggés a *tesuvá* és a gyógyulás között: ahogyan a gyógyulás is **visszaállítja az eredeti, tökéletes állapotot**, ugyanúgy a *tesuvá* is (ld. *Netivot Olám, Netiv HáTesuvá* 2).

A reggeli ébredés és tisztálkodás után mondott első áldásaink egyikében is így mondjuk:

„Istenem, a lélek, amit belém adtál, tiszta az – Te teremtetted, Te alkottad...” (Szidur)

Hasonlóan ahhoz, ahogyan Salamon király is megfogalmazta:

„Az Örökkévaló az embert egyenesnek alkotta, de ők sokféle kiszámítást kerestek.” (Kohelet 7:29)

Ez igaz az ember teremtésére is (melyet éppen ilyenkor ünneplünk), hiszen az ember eredendően jó volt, amíg saját szabad akaratából úgy nem döntött, hogy megszegi a Teremtő parancsát. De igaz mindnyájunkra is, külön-külön: születésünkkor kaptunk egyfajta eredendő tisztaságot.

Ez a *tesuvának* és a nagyünnepnek is a különleges lehetősége, hogy képes arra, hogy bizonyos mértékben visszaállítsa ezt.

És talán ez a jelentése annak a talmudi tanításnak is, mely szerint a *tesuvát* már a Teremtés előtt mintegy „odakészítette” számunkra az Örökkévaló (ld. *Nedárim* 39b).

Emiatt pontosabb fordítás lenne, ha a *tesuvá* szót *megtérés* helyett *visszatérésnek* fordítanánk. Hiszen nem egy új állapotba kerülünk bele, hanem saját, természetes személyiségünket nyerjük vissza általa.

Ugyanezt tükrözi az egyik kedvenc mondatom a Zsoltárok könyvéből, melyet minden nap elmondunk reggeli imáinkban:

„[Az Örökkévaló] őrzi az igazságot mindörökké.” (Zsoltárok 146:6)

Pontosan mit is jelent az, hogy „őrzi az igazságot”? Nem jelentheti azt, hogy mindig igazat cselekszik, hiszen az egyrészt nyilvánvaló, másrészt nem világos, hogy mi benne az „örzés”.

Az Örökkévaló minden egyes ember saját igazságát „őrzi”. Kiszámította és megtervezte a világot, olyan szintű pontossággal, hogy mindenkinek meglegyen a saját feladata, célja, körülményei.

Az ember egyedi alkotás, és a különleges feladatát senki más nem tudja elvégezni, a világ Teremtésétől fogva egészen az utolsó időkig.

Ez az az igazság, amit az Örökkévaló mindnyájunk számára őriz. Ha belefeledkeznénk a világ sodrásába és elkanyarodnánk attól a fő csapástól, amit kijelölt a számunkra, akkor mindig küld nekünk jelet, melyek által visszaterel az útra. Ezeket az emlékeztetőket könnyen megismerhetjük, mert olyanok mint dalban a refrén: rendszeresen visszatérnek.

Ha ilyennel találkozunk, akkor tudhatjuk, hogy nemcsak képzelődünk, hanem olyan feladattal van dolgunk, amit a Gondviselés jelölt ki a számunkra. A legtökéletesebb *tesuvá*, vagyis visszatérés pedig az, amikor egy ilyen feladatunkhoz térünk vissza. Ebben is nagy segítséget jelent a nagyünnepi időszak.

Ros Hásáná-Jom Kipur a Bét Jehudában 5786 / 2025

Erev Ros Hásáná	Szeptember 22.	Hétfő	18:30
Ros Hásáná 1. reggel	Szeptember 23.	Kedd	9:00-13:30
Ros Hásáná 2. este	Szeptember 23.	Kedd	18:30
Szombatfogadás – Sábát Suvá	Szeptember 26.	Péntek	18:30
Hétköznapi reggeli ima	Szeptember 30.	Kedd	7:00
Hétköznapi reggeli ima	Október 1.	Szerda	7:00
Jom Kipur előestéje – Kol Nidré	Október 1.	Szerda	18:15
Jom Kipur reggeli ima	Október 2.	Csütörtök	9:00
Jom Kipur délutáni ima	Október 2.	Csütörtök	16:45
Jom Kipur böjt vége	Október 2.	Csütörtök	19:07

A közösség első imája új helyszínünkön, a Rumbach zsinagógában:

október 14. kedden, Szimchát Torá előestéjén.

(A szukoti imaidőkkkel hamarosan ismét jelentkezzünk.)

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 17:30 és 18:29 között.

Szombat kimenetele: 19:32.

A zsinagógában **péntek este** 18:00-tól tanulás, 18:30-tól Kábálát Sábát.

Szombat reggel 8:30-tól tanulás, 9:00-tól ima, Tóraolvasás majd kidus.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb *szombat reggel* 9:28-ig.

Vendégünk a kiduson *Licskó Gabriella* társadalomkutató, aki az ortodox zsidó irányzatokról mesél nekünk. Gyertek!!

Köszönjük a múlt heti beszélgetést *Németh Nelli* ügyvédnek, aki a bodrogkeresztúri zsidóságról mesélt nekünk!

Az OMEK magazin következő száma **október 1-jén** (Jom Kipur előtt) jelenik meg.

Hétfő és csütörtök reggel 7:30-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

Hétfő estétől szerda estig: Ros Hásáná! Imaidők: *ld. fentebb*.

Szombat reggeli imák a Bét Jehuda zsinagógában szeptember hónapban:

Szeptember 6-én, *Ki Técé* szombatján, valamint

Szeptember 20-án, *Nicávím* szombatján (**ezen a héten!**) 9:00-kor.

Sábát sálom! Gut sábesz! Sáná tová!